

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladíka a členov senátu JUDr. Oľgy Trnkovej a JUDr. J. Kolcuna, v právnej veci žalobcu **O.**, zastúpeného JUDr. J. S., advokátom v K., proti žalovanému **S.**, so sídlom v B., **o určenie vlastníckeho práva**, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 10 C 705/2002, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 3. júna 2008, sp. zn. 11 Co 66/2007, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobcu **zamieta.**

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Humenné rozsudkom z 13. septembra 2006, č.k. 10 C 705/2002-198, zamietol návrh žalobcu na určenie vlastníckeho práva k pozemku parc. č. EK X. vo výmere X. m², k.ú. H., zapísanej na LV č. X., pre kataster nehnuteľností Katastrálneho úradu v P., správa katastra H.. Dospel k záveru, že žalobca v konaní nepredložil relevantný doklad - vkladuschopnú prídellovú listinu - rozhodnutie o prídelle preukazujúce nadobudnutie predmetného pozemku ako prídeltu v zmysle zákona č. 215/1919 Sb. a zákona č. 81/1920 Sb. Žalobca nemohol pozemky, priznania vlastníctva ku ktorým sa domáhal, ani vydržať, pretože až do roku 1950 platilo na území Slovenska obyčajové právo vyžadujúce

nerušenú držbu po dobu 32 rokov. Momentom zriadenia národných výborov nariadením Predsedníctva Slovenskej národnej rady č. 26/1945 Sb. (§ 2) stratili obce právnu subjektivitu. Obce opäť vznikli zákonom o obecnom zriadení č. 369/1990 Zb. Národné výbory a ani obce podľa zákona o obecnom zriadení nie sú právnymi nástupcami obcí zaniknutých v roku 1945. Do roku 1945 nemohla uplynúť 32 ročná vydržacia doba, keď držby sa žalobca mohol ujať najskôr v roku 1925. Vydržanie neprichádza do úvahy ani podľa neskorších predpisov (zákon č. 140/1950 Zb. a zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník), pretože od roku 1945 až do roku 1990 O. ako právny subjekt neexistovala.

Krajský súd v Prešove rozsudkom z 3. júna 2008, sp. zn. 11 Co 66/2007, na odvolanie žalobcu rozsudok okresného súdu vo výroku o zamietnutí žaloby potvrdil. Vo veci v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. pripustil dovolanie s tým, že dovolacou otázkou zásadného právneho významu je: či po roku 1945 až do roku 1990 mohli obce nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti vydržaním, so zreteľom na nariadenie predsedníctva SNR č. 26/1945 (zo 7.4.1945) o národných výboroch, so zreteľom na zákon o majetku obcí č. 138/1991 Zb., ktorý v § 2 predpokladal prechod vlastníctva na obce, čo by inak nebolo nutné, ak by obce aj dovtedy mohli majetok nadobúdať. Stotožnil sa so skutkovým a právnym posúdením veci prvostupňovým súdom. Československá republika ako právna predchodkyňa Slovenskej republiky nadobudla vlastnícke právo k predmetnému pozemku na základe zákona č. 215/1919 Zb. zákonov a nariadení, pričom nebolo preukázané, že by ho pozemkový úrad v zmysle § 10 cit. zákona žalobcovi riadne prideliť. Nedošlo k intabulácii vlastníckeho práva žalobcu a ani ním predložené listiny nepreukazujú splnenie všetkých zákonom vyžadovaných náležitostí pre vkladuschopnú listinu (nebolo predložené konečné rozhodnutie pozemkového úradu a dohody, opatrené schvalovacou doložkou v zmysle § 27 zák. č. 81/1920 Zb. zákonov a nariadení). Mohli jedine preukázať prevzatie pozemkov do oprávnenej držby. Pri posudzovaní otázky možného vydržania pozemku žalobcom nemohla riadne uplynúť potrebná 32 ročná vydržacia lehota, keďže obce v dôsledku nariadenia Predsedníctva SNR č. 26/1945 Zb. stratili právnu subjektivitu, a teda ani nemohli vec držať, ani k nej nijako nadobúdať vlastnícke právo. Pokiaľ ide o nadobudnutie vlastníckeho práva v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí, neprichádza ani tento titul do úvahy. Žalobca nemohol pozemok nadobudnúť ani v zmysle § 2, § 15 a § 15a zákona o majetku obcí, pretože nesplnil podmienky v ňom ustanovené, okrem iného prevod poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej pôdy do národného majetku v zmysle § 32 zákona č. 279/1949 Zb. o finančnom hospodárení národných výborov. Žalobca teda nepreukázal nadobudnutie

vlastníckeho práva k pozemku prídelom, ani vydržaním a následne ani na základe zákona o majetku obcí.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok a rozsudok prvostupňového súdu zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodil z ustanovenia § 238 ods. 3 O.s.p., pričom jeho dôvodnosť videl v nesprávnom právnom posúdení otázky možnosti obce nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti obcou vydržaním (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Oba sudy zhodne dospeli k záveru, že listiny predložené žalobcom svedčia o skutočnosti, že sporná nehnuteľnosť bola žalobcovi pridelená, a to v roku 1925 a obec túto nehnuteľnosť využívala ako obecné pasienky. Predložil tiež kópiu úradného záznamu napísaného dňa 31. januára 1964, z ktorého vyplýva, že pozemnoknižným vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti bola politická obec H.. Rovnako z predloženého podania z 3. novembra 1969 vyplýva, že predmetný les bol zakúpený v prospech obce H. niekedy v roku 1919. Sudy teda nemali pochybnosti o oprávnenosti držby. Podľa jeho názoru skutočnosť, že nedošlo k perfektnému prevodu, nemala na posudzovanie tejto skutočnosti vplyv. Právna úprava vydržania pred 1. januárom 1992 zásadne neumožňovala vydržanie právnickou osobou, lebo táto právnická osoba (obec) nebola spôsobilým subjektom vydržania. Podľa ustanovenia § 132a ods. 1 O.z. v znení do 31. decembra 1991 sa právnická osoba mohla stať oprávneným držiteľom, ak s vecou nakladala ako so svojou a bola so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že jej vec patrí. Až na základe zrovnoprávnenia všetkých foriem vlastníctva a subjektov občianskoprávných vzťahov je možné dospieť k jednoznačnému záveru, že právnická osoba sa stala v zmysle ustanovenia § 134 ods. 1 O.z. spôsobilým subjektom vydržania. Aj podľa judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa počínajúc 1. januárom 1992 vlastníkom nehnuteľnosti stane právnická osoba, ktorá má nehnuteľnosť v oprávnenej držbe nepretržite po dobu 10 rokov, a to aj v prípade, že sa stala oprávneným držiteľom pred 1. januárom 1992, lebo do vydržacej doby treba započítať aj dobu oprávnenej držby vykonanej týmto dňom. Na podporu svojich tvrdení poukázal žalobca na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2004, sp. zn. 2 Cdo 85/2004, podľa ktorého „dňom nadobudnutia účinnosti novely Občianskeho zákonníka - zák. č. 509/91 Zb., t.j. 1. januára 1992 stal sa vlastníkom nehnuteľnosti /.../ žalovaný v 2/ rade, t.j. M., ktorý nadobudol vlastníctvo k uvedenej parcele na základe vlastnej oprávnenej držby od 1. mája 1991 a oprávnenej držby svojho predchodcu - Československého štátu od 7. septembra 1997; /.../ Takto štát bol dobromyseľným držiteľom do 1. mája 1991,

požíval ochranu oprávneného držiteľa, počas tejto doby nebol v držbe nikým rušený a od 1. mája 1991, t.j. nadobudnutím účinnosti zák. č. 138/1991 Zb. o majetku obcí, zo zákona vstúpilo do tejto oprávnenej držby M. /.../“. Do dovolacieho konania žalobca doložil ďalšie listiny: *usnesenie Obecného zastupiteľstva obce H. zo 14.1.1926* (o tom, aby pozemky pridelené Štátnym pozemkovým úradom, veľkostatok V. majiteľa G. boli v spoluvlastníctve všetkých občanov), *Žádost za poshovení so splácaním prídelovej ceny z 19.12.1928*, *výzva o zaplatenie nedoplatku 2.000,- Kč z 27.4.1929*, *oznámenie Z. o úhrade doplatku prídelovej ceny z 10.4.1929*, *Protokol z 26.1.1930 pre rozhodnutie o prídele, výpis z parcelného protokolu k.ú. H., okres H. z 22.9.1934* - obe posledné listiny označené ako „*originál pre rozhodnutie o prídele*“ (s poznámkou na výpise z parcelného protokolu o predčasnom zápise obce H. ako vlastníka pred intabuláciou) a *výpis z účtu obce H. z 23.8.1938*.

Žalovaný sa v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobcu stotožnil s oboma napadnutými rozsudkami, považoval ich za vecne správne s tým, že námietky žalobcu sú nedôvodné. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol a zaviazal žalobcu na náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243 a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto zákonom ustanovení (t.j. či nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procese nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom, či nesprávne obsadeným súdom). Dovolateľ žiadnu z vyššie menovaných väd konania nenamietal a ani dovolací súd existenciu žiadnej z nich nezistil.

Dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie veci v otázke možnosti obce nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti obcou vydržaním s ohľadom na dovoláciu otázku odvolacieho súdu spočívajúcu v tom, či po roku 1945 až do roku 1990 mohli obce nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti vydržaním, so zreteľom na nariadenie predsedníctva SNR č. 26/1945 (zo 7. apríla 1945) o národných výboroch, so zreteľom na zákon o majetku obcí č. 138/1991 Zb., ktorý v § 2 predpokladal prechod vlastníctva na obce, čo by inak nebolo nutné, ak by obce aj dovtedy mohli majetok nadobúdať.

Podľa § 10 zákona č. 215/1919 Sb. o zabrání veľkého majetku pozemkového (účinný od 24. apríla 1919) pokiaľ štát prevzatého majetku nepodrží pro účely všeobecne prospěšné, přidělí jej úřad pozemkový postupně do určité výše do vlastníctví nebo pachtu malým zemědělcům, domkářům, drobným živnostníkům, bezzemkům, a to zvláště příslušníkům ozbrojené moci československé a válečným invalidům, kteří by na půdě chtěli a mohli hospodařiti, pak družstvům složeným z uvedených osob, družstvům bytovým, spotřebním a zemědělským, obcím a jiným veřejným svazkům k účelům všeobecne prospěšným, vědeckým a humanitním ústavům. Půdy může býti užito také k jiným účelům všeobecne prospěšným.

O osobách a korporáciách, ktorým lze půdu přiděliti, o výměře přidělu a právech k němu a o omezeních práva vlastníckého k přidělené půdě budou dána podrobnější ustanovení zvláštním zákonem.

Podľa § 1 zákona č. 81/1920 Sb. kterým se vydávají po rozumu §u 10 zákona ze dne 16. dubna 1919, č. 215 Sb. zák. a nař., ustanovení o přidělu zabrané půdy a upravuje se právní poměr ku přidělené půdě. (Zákon přidělový.) (účinný od 17. februára 1920) zabranou a převzatou půdu, pokud jí stát sám nepodrží nebo nepoužije k účelům všeobecně prospěšným, přidělí pozemkový úřad:

1. jednotlivcům a to malým zemědělcům, domkářům, drobným živnostníkům, zaměstnancům zemědělským i lesnickým a bezzemkům, a to zvláště legionářům a příslušníkům ozbrojené moci československé, jakož i pozůstalým po těch z nich, kteří padli ve válce za vlast nebo zemřeli následkem služby válečné, a válečným invalidům a pozůstalým po vojínech, kteří padli neb zemřeli následkem služby válečné;
2. sdružením, která se skládají z osob uvedených pod číslem 1;
3. osobám jmenovaným v §u 5 tohoto zákona;
4. sdružením zemědělským a spotřebním (§§ 6 a 7);
5. obcím a jiným veřejným svazům;
6. jiným osobám právníckým, ústavům a zařízením k účelům vědeckým, lidumilným a obecně prospěšným.

Podľa § 27 zákona č. 81/1920 Sb. konečná rozhodnutí pozemkového úřadu a dohody, opatřené jeho schvalovací doložkou, rovnají se listinám vkladným.

Podľa § 2 ods. 1 nariadenia predsedníctva Slovenskej národnej rady č. 26/1945 Sb. n. SNR o národných výboroch národný výbor spravuje v obvode svojej pôsobnosti všetky verejné veci, pokiaľ nie sú spravované iným verejným orgánom.

Podľa § 2 ods. 2 nariadenia predsedníctva Slovenskej národnej rady č. 26/1945 Sb. n. SNR o národných výboroch (účinný od 7. apríla 1945) na národný výbor prenáša sa právomoc, ktorú podľa doteraz platných právnych noriem malo obecné zastupiteľstvo, obecná rada, starosta obce, obecný alebo notársky úrad a obecný alebo obvodný notár.

Podľa Čl. XII ods. 1 ústavného zákona 150/1948 Sb. Ústavy Československej republiky (účinný od 9. júna 1948) hospodárska sústava Československej republiky je založená na znárodnení nerastného bohatstva, priemyslu, veľkoobchodu a peňažníctva; na vlastníctvo pôdy podľa zásady "pôda patrí tomu, kto na nej pracuje"; na ochrane drobného a stredného podnikania a na nedotknuteľnosti osobného majetku.

Podľa Čl. XII ods. 2 Ústavy Československej republiky celé národné hospodárstvo v Československej republike nech slúži ľudu. V tomto verejnom záujme riadi štát všetku hospodársku činnosť jednotným hospodárskym plánom.

Podľa § 146 Ústavy Československej republiky výrobné prostriedky sú buď národným majetkom, alebo majetkom ľudových družstiev, alebo sú v súkromnom vlastníctve jednotlivých výrobcov.

Podľa § 18 ods. 1 zákona č. 141/1950 Sb. Občianskeho zákonníka (účinný od 1. januára 1951) spôsobilosť na práva a povinnosti môžu mať aj osoby rozdielne od osôb fyzických - osoby právnické.

Podľa § 18 ods. 2 Občianskeho zákonníka pre vznik právnickej osoby, ktorá nebude zriadená priamo zákonom, je potrebné, aby bola zriadená orgánom na to príslušným alebo s jeho privolením.

Podľa § 101 Občianskeho zákonníka socialistické vlastníctvo má buď formu štátneho vlastníctva alebo formu vlastníctva družstevného.

Podľa § 103 ods. 1 Občianskeho zákonníka aby národný majetok slúžil čo najúčelnejšie svojmu spoločenskému poslaniu, najmä plneniu jednotného hospodárskeho plánu, sveruje štát jeho časti národným a komunálnym podnikom alebo iným socialistickým právnickým osobám.

Podľa § 103 ods. 2 Občianskeho zákonníka v záujme rozvoja národného hospodárstva a všeobecného blahobytu možno časti národného majetku tiež odovzdať socialistickým právnickým osobám, najmä ľudovým družstvám, do trvalého užívania.

Podľa § 18 zákona č. 40/1964 Sb. Občiansky zákonník (účinný od 1. apríla 1964) socialistickými organizáciami sú štátne, družstevné a spoločenské organizácie, ako aj iné organizácie, činnosť ktorých prispieva k rozvoju socialistických vzťahov.

Podľa § 19 O.z. (účinný od 1. apríla 1964) socialistické organizácie vystupujú v občianskoprávných vzťahoch vo svojom mene a majú majetkovú zodpovednosť z týchto vzťahov vyplývajúcu, pokiaľ nie je ustanovené inak.

Podľa § 21 O.z. (účinný od 1. apríla 1964) účastníkom občianskoprávných vzťahov môže byť aj štát.

Podľa § 135a O.z. v znení zákona č. 131/1983 Zb. (účinný od 1. apríla 1983) vlastníkom veci, ktorá môže byť predmetom osobného vlastníctva, sa stane *občan*, ktorý má nepretržite v držbe (§ 132a ods. 1) hnuiteľnú vec tri roky a nehnuteľnú vec desať rokov. Obdobne, pokiaľ nie je ustanovené inak, nadobudne občan aj právo zodpovedajúce vecnému bremenu (§ 132a ods. 2).

Podľa § 134 ods. 1 O.z. v znení zákona č. 509/1991 Zb. (účinný od 1.januára 1992) *oprávnený držiteľ* sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnuiteľnosť, a po dobu desať rokov, ak ide o nehnuteľnosť.

Podľa § 134 ods. 3 O.z. v znení zákona č. 509/1991 Zb. do doby podľa odseku 1 sa započíta aj doba, po ktorú mal vec v oprávnenej držbe právny predchodca.

Podľa § 862 ods. 6 O.z. zákona č. 509/1991 Zb. ak ide o vydržanie vlastníckeho práva k pozemku podľa tohto zákona, kde na základe doterajších predpisov bolo možné nadobudnúť len právo na uzavretie dohody o osobnom užívaní pozemkov, môže si oprávnená osoba započítať čas, po ktorý jej právny predchodca mal pozemok nepretržite v držbe aj pred účinnosťou tohto zákona.

Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení (účinný od 24. novembra 1990) obec je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky; združuje osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt. Obec je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí (účinný od 1. mája 1991) do vlastníctva obcí prechádzajú z majetku Slovenskej republiky veci, okrem hnuiteľností patriacich orgánom miestnej štátnej správy, ku ktorým patrilo ku dňu účinnosti osobitného predpisu (zákon SNR č. 369/1990 Zb.) právo hospodárenia národným výborom, na území ktorých sa nachádzajú.

Podľa § 2 ods. 2 zákona o majetku obcí vecí, ku ktorým patrilo právo hospodárenia štátnym podnikom, rozpočtovým, príspevkovým organizáciám a drobným prevádzkárňam národných výborov, ku ktorým prešla zakladateľská alebo zriaďovateľská funkcia na obec podľa osobitného predpisu (zákon č. 518/1990 Zb.) prechádzajú z majetku Slovenskej republiky do vlastníctva obce, na území ktorej sa nachádzajú. Obce si vzájomné práva a povinnosti upravujú zmluvne.

Podľa § 3 zákona o majetku obcí vlastníctvom obcí sa nestáva

- a) majetok, ktorý môže byť výlučne vo vlastníctve štátu,
- b) pozemky v osobnom užívaní občanov,
- c) nehnuteľný majetok v štátnom vlastníctve, ktorý bol ku dňu účinnosti osobitného predpisu v trvalom užívaní inej než štátnej organizácie, s výnimkou toho nehnuteľného majetku, ktorý prechádza do vlastníctva obcí podľa § 15a,
- d) majetok škôl, školských a iných zariadení v štátnom vlastníctve, ku ktorým patrilo ku dňu účinnosti osobitného predpisu 3) právo hospodárenia národným výborom a ku ktorým neprešla zriaďovateľská funkcia podľa osobitného predpisu na obec, s výnimkou nehnuteľností patriacich predškolským zariadeniam, základným školám a školským budovám, ktoré sa nevyužívajú na vyučovanie (vyučovací proces) alebo činnosť s týmto procesom súvisiacu,
- e) účelové objekty občianskej vybavenosti pre potreby školstva, zdravotníctva a sociálnej starostlivosti s výnimkou objektov budovaných v akcii "Z", ku ktorým právo hospodárenia ku dňu účinnosti osobitného predpisu 3) patrilo národným výborom,
- f) objekty technickej vybavenosti, a to vodovody, kanalizácie, plynovody, regulačné stanice plynu, rozvody elektrickej energie, trafostanice, telekomunikačné budovy, rozvody slaboprúdu a televízneho signálu budované v rámci komplexnej bytovej výstavby a účelovej výstavby národných výborov,
- g) nehnuteľný majetok, ktorý sa používa na výkon diplomatických a konzulárnych činností zahraničných zastupiteľských misií ako i zahraničných kultúrnych a informačných stredísk na území Slovenskej republiky.

Podľa § 15a ods. 1 zákona o majetku obcí poľnohospodárska a nepoľnohospodárska pôda, ktorá bola vo vlastníctve obcí k 31. decembru 1949 a pokiaľ sa nachádza ku dňu účinnosti tohto zákona v majetku Slovenskej republiky, prechádza do vlastníctva obce, z majetku ktorej sa previedla do národného majetku podľa osobitného predpisu (zákon

č. 279/1949 Zb. o finančnom hospodárení národných výborov) a ak už do jej vlastníctva neprešla podľa § 2.

Od roku 1920 mohol predmetné nehnuteľnosti, pod podmienkou splnenia zákonom ustanovených podmienok, žalobca nadobudnúť troma spôsobmi, a to na základe prídelu v zmysle zákona č. 215/1919 Sb. a zákona č. 81/1920 Sb., v zmysle § 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 138/1991 Zb. o majetku obcí alebo vydržaním.

Žalobca však nepreukázal nadobudnutie vlastníckeho práva k predmetnému pozemku prídelom, teda sa má za to, že ho týmto spôsobom nenadobudol. Hoci listiny ním predložené preukazujú prebiehajúce konanie vo veci prídelu, ako aj splatenie prídelu, nebola predložená najpodstatnejšia listina, a to rozhodnutie o prídele ako vkladuschopná listina (§ 27 zákona č. 81/1920 Sb.). Ani listiny doložené do dovolacieho konania nepreukazujú nadobudnutie vlastníckeho práva k pozemku žalobcom, ba čo viac, preukazujú, že oprávnená držba v dobrej viere, že pozemok žalobcovi vlastnícky patrí, začala plynúť až oveľa neskôr, než predpokladali sudy na základe pôvodných dokumentov. Tieto *podklady pre rozhodnutie o prídele* pochádzajú až z konca tridsiatych rokov (1938 alebo 1939), čo znamená, že žalobca dovtedy pôdu užíval v inom režime. Najvyšší súd poukazuje tiež na poznámku uvedenú na výpise z parcelného protokolu kat. úz. H., okres H. o tom, že „*dle kat.stavu jest parcela č.kat. X již vedena na Obec H. jako nynějšího skutečního držitele, ačkoliv až do zaknihování měla býti vedena na A.*“. Protokol je datovaný 28.IX.38 (alebo 39). Držbu pozemku by bolo možné posúdiť ako tzv. vydržiaciu držbu len v prípade, ak by bola preukázaná existencia rozhodnutia o prídele, a to bez ohľadu na to, či by došlo k jeho intabulácii. Vydanie rozhodnutia o prídele by tak bolo okolnosťou rozhodnou pre začatie plynutia vydržacej doby, ktorá na Slovensku až do 1. januára 1951 bola pre vydržanie nehnuteľnosti 32 rokov. Do doby vydania rozhodnutia o prídele žalovaný pozemky užíval a držal ako cudzie s tým, že ich neskôr nadobudne do vlastníctva, čo doteraz preukázané nebolo. Preto má najvyšší súd za to, že nadobudnutie vlastníckeho práva žalobcom, či už na základe prídelu, alebo vydržaním, do 31. decembra 1949 nie je preukázané.

Žalobca nepreukázal ani splnenie podmienok ustanovených zákonom č. 138/1991 Z.z. o majetku obcí pre nadobudnutie nehnuteľností do svojho vlastníctva. Ku dňu účinnosti zákona o obecnom zriadení, t.j. k 24. novembru 1990, nepatrilo právo hospodárenia k týmto nehnuteľnostiam ani národnému výboru, ktorého právomoc prešla na žalobcu (§ 2 ods. 1

zákona o majetku obcí), a ani štátnym podnikom, rozpočtovým, príspevkovým organizáciám a drobným prevádzkárňam národných výborov, ku ktorým prešla zakladateľská alebo zriaďovateľská funkcia na žalobcu podľa osobitného predpisu (§ 2 ods. 2 zákona o majetku obcí). Takisto nebolo preukázané, že by nehnuteľnosti boli k 31. decembru 1949 vo vlastníctve žalobcu.

S ohľadom na uvedené, jediným zostávajúcim možným titulom nadobudnutia vlastníckeho práva žalobcu k predmetnej nehnuteľnosti je vydržanie.

Hoci obce i naďalej existovali ako územné jednotky, ako orgány (a teda právnické osoby) prestali na Slovensku existovať od účinnosti nariadenia Predsedníctva SNR č. 26/1945 Zb. a ich právomoci prevzali národné výbory. Tieto však neprevzali (resp. neprešlo na ne) vlastníctvo a ani iné vlastné majetkové práva obce. V zmysle Ústavy zák. č. 150/1948 Zb. došlo v roku 1948 k zoštátneniu pozemkov nad výmeru 50ha (ako výrobného prostriedku), pod čo by spadala aj predmetná parcela (v celosti o výmere 60ha a v roku 1969 stále vedená na G.), ktorú následne štát mohol pridelovať do správy ďalších subjektov, v tomto prípade bola správa v neskoršom období zverená Československým štátnym lesom. V tomto prípade (na rozdiel od veci 2 Cdo 85/2004) sa vlastníkom pozemku zo zákona stal štát a zabraná pôda v čase zoštátnenia, podľa predložených listín, patrila G..

Navyše, v zmysle Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb., účinného od 1. januára 1951, nemali obce právnu subjektivitu ako právnické osoby a toto ich postavenie nezmenil ani zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, ktorý navyše až do svojej zmeny zákonom č. 131/1982 Zb. O.z., účinného od 1. apríla 1983 vôbec neumožňoval nadobúdanie vlastníctva vydržaním a len od 1. januára 1992 po zmene zavedenej zákonom č. 509/1991 Zb. sa spôsobilým subjektom vydržania stali aj právnické osoby (dovtedy toto právo prináležalo iba „občanom“).

Neprichádza tu teda do úvahy ani dobromyseľná držba vo viere, že žalobcovi pôda vlastnícky patrí, pretože *zo zákona* bolo určené, kto môže a kto nemôže pôdu ako výrobný prostriedok vlastniť a tiež, ktoré subjekty sú spôsobilé byť nositeľom vlastníckeho práva vôbec. Obec medzi takéto subjekty nepatrila, zákon jej právnu subjektivitu vôbec nepriznával. Skutočnosť, že pozemok mal charakter obecného pasienku, neznamená, že obec bola jeho vlastníkom, pozemok jej mohol byť pridelený do užívania (§ 149 zák. č. 141/1950 Zb.). Tým,

že do 7. apríla 1945, kedy došlo k zriadeniu národných výborov a zrušení obcí ako správnych orgánov s právnou subjektivitou, žalobca nenadobudol vlastnícke právo, stal sa v dôsledku znárodnenia vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti štát.

Čo sa týka poukazu žalobcu na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 2 Cdo 85/2004, ide o odlišnú situáciu, kedy *štát* užíval pozemky, o ktorých sa domnieval, že ich nadobudol riadnou kúpnu zmluvou v roku 1977. Až na základe žaloby žalobkyne, ktorej okresný súd rozsudkom zo 17. februára 1999 vyhovel, sa žalovaný dozvedel, že pozemok kúpil od nevlastníčky. V súlade s § 868 v spojení s §134 O.z. v znení zákona č. 509/1991 Zb. sa na základe vydržania stal *štát* vlastníkom tohto pozemku, ktorý následne ex lege - zák. č. 138/1991 Zb. prešiel do vlastníctva mesta K. Subjektom vydržania podľa § 135a O.z. účinného od 1. januára 1992 bol od 7. septembra 1977 do 31. decembra 1991 štát, ktorý bol v zmysle vtedy platnej a účinnej právnej úpravy právnickou osobou oprávnenou vlastniť pôdu. M. sa stalo vydržateľom na základe doby, po ktorú nehnuteľnosti držal jeho právny predchodca, štát, a až následne M. vstúpilo do držby 1. mája 1991 (na základe zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí) a pokračovalo v nej nerušene až do 23. novembra 1992, kedy žalobkyňa podala žalobu o neplatnosť kúpnej zmluvy zo 7. septembra 1977. K 1. januáru 1992 však uplynula vydržacia doba v prospech mesta K. na základe vydržania jeho právnym predchodcom a od 1. mája 1991 aj mestom K.

Odvolačný súd, ako aj súd prvého stupňa, teda správne posúdili otázku, či po roku 1945 až do roku 1990 mohli obce nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti vydržaním, so zreteľom na nariadenie predsedníctva SNR č. 26/1945 (zo 7. apríla 1945) o národných výboroch, so zreteľom na zákon o majetku obcí č. 138/1991 Zb., ktorý v § 2 predpokladal prechod vlastníctva na obce, čo by inak nebolo nutné, ak by obce aj dovtedy mohli majetok nadobúdať. Rovnako tak bola správne posúdená otázka nadobudnutia vlastníctva k nehnuteľnostiam žalobcom na základe pridelu na základe na základe zákona č. 215/1919 Zb. zákonov a nariadení a č. 81/1920 Zb. zákonov a nariadení, respektíve na základe zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí. Žalobca v konaní nepreukázal splnenie podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti žiadnym z vyššie uvedených spôsobom.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky v dovolacom konaní dospel k záveru, že nie sú dané dôvody dovolania a zároveň nezistil ani vady konania, pre ktoré by

bolo potrebné napadnuté rozhodnutia zrušiť. Preto v súlade s § 243b ods. 1 O.s.p. dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietol.

V dovolacom konaní úspešnému žalovanému vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti navrhovateľovi, ktorý vo veci úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalovaný v dovolacom konaní nepodal návrh na uloženie povinnosť nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.), zo spisu mu žiadne nevyplývajú (§ 151 ods. 2 O.s.p.), a preto mu najvyšší súd nepriznal právo na ich náhradu.

Poučenie: Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 25. mája 2010

JUDr. Martin Vladík, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková